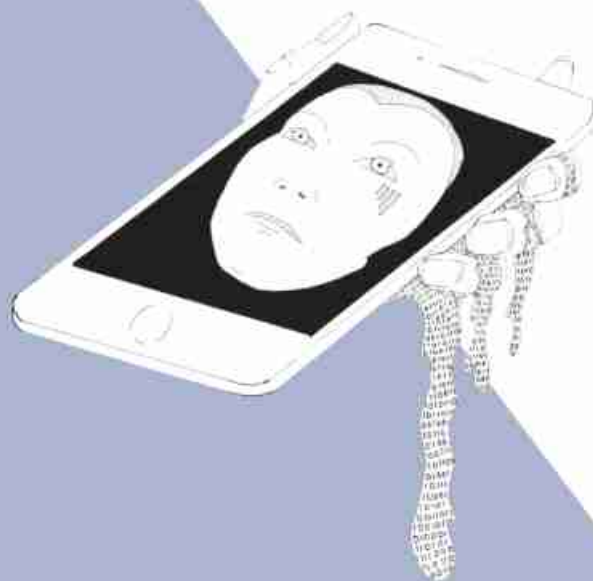

Sabira Ståhlberg

Filip och skuggan

Sabira Ståhlberg

Filip och skuggan

Illustrationer Maria Viitasalo

2019

Boken utges med stöd av Svenska Kulturfonden

Lättläst

Nivå 1 Lättast

Nivå 2 Lättare

Nivå 3 Lätt

bokpil.eu

© Sabira Ståhlberg 2019

© Maria Viitasalo, illustrationer 2019

Bokpil ► bokpil.eu

Dedrax Printing Bulgaria

Varna 2019

ISBN 978-952-7334-00-3 (inbunden)

ISBN 978-952-7334-01-0 (PDF)

ISBN 978-952-7334-02-7 (EPUB)

Kapitel 1

Filip vill ha en egen motorcykel.
Han läser om däck, bromsar och olja.
Första hjälp är också bra att kunna.
Filip drömmer om att köra långa sträckor
och tälta ute i naturen.
Läraren Tua avbryter Filips funderingar.
– God morgon, säger Tua strängt.
Nu ska ni lyssna noga. Jag är inte nöjd med er.

Hela klassen håller andan.
– Vad har vi gjort? frågar Mimi.
– Resultaten i provet är dåliga, svarar Tua.
Det är tredje gången alla får lågt vitsord.
Filip, lägg bort mobilen. Jag talar särskilt till dig.

– Har också Greger fått lägre vitsord?
frågar Mimi oroligt. Han brukar vara bäst av alla.
Filip blir irriterad på Mimi. Vad angår det henne?
Greger är Filips bästa vän, inte Mimis vän.
Varför ska hon alltid lägga sig i?
– Det har gått sämre för alla, suckar Tua.
Ni måste läsa läxorna effektivare
och förbereda er bättre för proven.

Filip skäms en aning. Han vet mycket väl,
att han ofta slarvar med sina läxor.
Han föredrar att spela i mobilen och på datorn.

Naturligtvis lär han sig en massa saker genom att spela, men det hjälper inte i skolan. Nu går det inte längre. Han måste skärpa sig.

Nästa rast talar alla endast om provet.

Tua är orättvis, tycker de flesta.

Mimi anser, att de andra i klassen har fel.

– Lärarna vet bättre än eleverna vad som krävs.

Vi måste bry oss mer om studierna, säger hon.

– Varför det? frågar Johan. Jag gillar inte att läsa.

Jag tänker inte fortsätta till något universitet.

– Inte jag heller, säger Tina. Varför behöver

vi alls studera bättre, förresten?

Jag är nöjd så länge jag klarar proven.

– Ni är bara lata, avbryter Greger.

För all utbildning behöver ni kunna studera.

Det hjälper er också i framtiden på jobbet.

– Vi ska ta ansvar för oss själva, nickar Mimi.

– Vår framtid beror delvis på vitsorden vi får nu, säger Filip. Jag vill därför lära mig att lära mig.

– Det vill jag också, säger Isak.

Jag tycker, att det är roligt att lära sig.

Nästa dag är Mimi glad och ganska stolt.

– Jag har hittat en lösning, ropar hon. Titta här!

Det finns en gratis applikation, en app,

som kan hjälpa oss att studera bättre.

Vi kan ladda ner appen och göra en tävling

om vem som studerar mest och effektivast.

Vem vill vara med i min grupp?

– Jag, ropar Anja och Tina och några andra.

– Appen är en studie-vän, förklarar Mimi.

Den stöder studierna på olika sätt.

Appen motiverar oss också att studera mer.

I nästa prov ska vi visa Tua, att vi är bra på att lära oss. Är ni med? Nu börjar vi samla poäng!

De flesta flickorna och några av pojkarna

laddar ner appen genast. De börjar tävla.

Mimi leder en grupp och Isak en annan.

– Klassen följer alltid Mimi, fnyser Greger.

Jag är inte övertygad om, att appar är nyttiga.

Men Greger har fel. Filip märker skillnaden

redan efter två dagar. Lärarna blir förvånade.

Under lektionerna vet Mimis grupp alla svaren.

Isaks grupp kan mycket, och Filip ganska lite.

– Vi har samlat en hel massa poäng,

förklarar Anja. Ibland hinner jag inte läsa

läxorna, för jag har så många lektioner i sång.

Då ger Mimi poäng i gåva till mig,

så att jag ändå klarar mig vidare.

– Appen stöder oss och vi stöder varandra,

säger Tina glatt. Är det inte fantastiskt?

Också Isak berömmar appen. Hans grupp

har hittat en nytt och bra sätt att arbeta.

– Då vi studerar i grupp får vi mera poäng,

förklarar Isak. Så vi brukar läsa tillsammans.

Varför vill ni inte vara med, Filip?
Du och Greger förstår inte, hur bra appen är.
Jag vill, att ni deltar i vår grupp. Vi ska vinna.

– Vi klarar oss bra utan appar, svarar Filip kallt.
Om man gör något på ett annat sätt,
kan man ändra på resultaten.
Jag tänker förändra mina rutiner i att studera.
– Bra, jag utmanar dig, säger Isak. Försök.
Vi ser om en vecka hur det går.

Kapitel 2

En vecka senare måste Filip erkänna,
att han inte klarar sig så bra som de andra.
Alla som använder appen lyckas i provet.
De vet dessutom mer om datorer och mobiler.
Också Greger blir besviken på sina resultat.

- Saga hjälper mig med läxorna, skrattar Tina.
- Appens guide heter Saga, förklarar Anja.
Hon ger tips om hur vi ska studera.
- Saga uppmuntrar oss till att läsa läxor
tillsammans och diskutera, berättar Mimi.
Vi förhör varandra och förklarar vad vi läser.
Det hjälper oss att minnas bättre.
- Jag har fått nya vänner, säger Isak glatt.
Vi läser först och går sen ut och spelar fotboll.

- Jag har läst till samma prov femton gånger,
munlar Filip. Ändå får jag inte bättre vitsord.
- Två gånger brukar räcka för mig,
avbryter Greger. Men nu fungerar det inte.
- Ni måste ändra på era vanor, påpekar Mimi.
Filip, du kan få en motorcykel med appen.
Man samlar poäng för att få en cykel, moped
eller motorcykel. Jag tänker nå högsta nivån.

Det låter utmärkt, tänker Filip. Perfekt.
Tänk om jag studerar så effektivt, att jag får

både höga vitsord och en motorcykel?

– Vi måste ladda ner appen, säger Filip till Greger på väg hem från skolan.

Greger nickar. Han har också tänkt på saken.

– Jag vill absolut komma in på universitetet, förklarar Greger. Så jag måste ha goda betyg.

– Du är motiverad, säger Filip. Jag vill bara ha en motorcykel. Såklart vill jag också studera på universitetet, men motorcykeln...

– Då laddar vi ner appen i kväll, säger Greger.

– Vi ska visa Mimi och Isak och de andra att vi också kan studera, säger Filip bestämt.

På kvällen sitter Filip framför datorn och spelar. Han förlorar. Då han försöker gå in i spelet igen, hindrar de andra i gruppen honom.

– Du spelar för dåligt, meddelar en av spelarna. Du koncentrerar dig inte tillräckligt.

Det är sent och Filip funderar på att lägga sig.

Då minns han studie-appen. Han lovade Greger.

– Jag måste installera den nu, säger han högt.

Han tar fram sin mobil och letar efter appen.

– Du har för lite minne, blinkar det på skärmen. Appen kan inte installeras. Försök igen.

– Äsch, säger Filip. Jag måste ta bort något för att få mer utrymme i telefonen.

Han tittar snabbt igenom sina fotografier.
Bland bilderna finns inget han vill ta bort.
Filmer kanske? Han tar bort några,
som han inte längre är intresserad av.

– Du har för lite utrymme i telefonen,
blinkar ett meddelande igen.
– Jag måste nog ta bort några spel också,
mumlar Filip. Appen är viktigare än spel.
Men varför är appen så stor?

I mobilen finns flera appar Filip aldrig använder.
De är onödiga och han tar bort en del av dem.
Andra hör till systemet. Han stoppar dem.
De finns kvar, men tar inte så mycket plats.

Äntligen! Filip lyckas ladda ner appen.
Han trycker på start. Skärmen blir svart.

Kapitel 3

- Hej, jag heter Saga, säger ett ansikte på skärmen. Välkommen. Vad heter du?
- Filip. Vem är du? frågar han.
- Jag är din vän. Jag ska hjälpa dig att studera. Vill du att vi börjar? undrar Saga vänligt.
- Javisst, säger Filip. Sätt igång.
- Vill du se vilka nivåer det finns? frågar Saga. Du får belöningar om du studerar väl.

- Jag vet vad man får, svarar Filip. Motorcykel. Visa hur jag ska studera. Hur kan du hjälpa mig?
- Utmärkt, svarar Saga. Du är intelligent, Filip. Vi ska nog samarbeta riktigt bra, du och jag. Vill du bekanta dig med hur systemet fungerar?
- Därför har jag laddat ner appen, mumlar Filip.
- Klockan visar hur länge du studerar, sover och rör på dig. Den räknar ut dina aktiviteter, förklarar Saga. På skärmen syns en klocka.

- Filip gäspar. Han är så trött, att han knappt kan hålla ögonen öppna.
- Filip, jag tror att du är sömnig, säger Saga. Orkar du ännu? Ska vi fortsätta på morgonen?
- Nej, visa mig allt, säger Filip. Genast.

- Det viktigaste är att du hittar ditt eget sätt att studera, förklarar Saga. Hur lär du dig nu?

– Jag vet inte riktigt, säger Filip. Jag läser och försöker minnas viktiga ord. Sen upprepar jag.
– Här är några goda tips, förklarar Saga.
På skärmen dyker det upp en lista med tips:
Läs, lyssna och berätta. Läs högt.
Strecka under det du läser. Ställ frågor.
Gör anteckningar. Förklara.

Filip försöker avbryta, men lyckas inte.
– Upprepa. Skriv ner nya ord, fortsätter Saga.
Du behöver använda ordet minst fjorton gånger,
innan du lär dig det. Läsa nya ord räcker inte.

Filip vill säga något, men Saga fortsätter:
– Förklara vad du läst för dina föräldrar
eller för dina vänner eller för klassen.
Du lär dig mer, medan du förklarar.

– Bra, säger Filip. Kan du förklara för mig,
vad ordet osmos betyder?
– Javisst, säger Saga. Här får du förklaringen.
Skärmen på mobilen fylls av text ur en ordbok.
– Nu kan du öva ordet. Sätt in ordet osmos
i en sats, uppmanar Saga.

– Jag orkar inte, säger Filip och gnuggar ögonen.
– Då får du inga poäng idag, konstaterar Saga.
Du får poäng endast om du lyckas.
Om du misslyckas får du inga poäng.
Men du kan skapa en grupp.

Din grupp stöder dig och då kommer du fortare framåt. Vill du det?

- Inte just nu, svarar Filip. Påminn mig senare.
- Du ställer själv upp dina mål, påpekar Saga. Du väljer, vilka vitsord eller vilken nivå du vill nå upp till. Vill du ha en cykel?

- Just nu vill jag nå min säng, gäspar Filip. God natt. Väck mig klockan sju.
- Sov gott, Filip. Vi kommer att vara mycket effektiva tillsammans, säger Saga.
- Säkert, nickar Filip och lägger bort mobilen.

Följande morgon sitter Filip med mamma och pappa vid bordet i köket. De äter frukost.

- Jag tänker bli bättre på att lära mig. Jag har laddat ner en ny app, berättar Filip.

- Titta på vår robot, som dammsuger, säger pappa. Vi måste städa efter den. Roboten gör inte så rent som vi vill ha det.
- Robotarna tar snart våra jobb, klagar mamma. Den där roboten, som klipper gräs, gör mig lat.
- Maskiner kan inte göra sådant vi gör, svarar pappa. Vi människor är för komplicerade.

- Sköter robotar i framtiden sopor och annat människor inte vill göra? funderar mamma. Allt sådant, som är ganska enkelt att göra?
- Jag talar inte om robotar, säger Filip.

– Varför behöver du en app för att studera?
Förr levde vi utmärkt utan dem, suckar mamma.
Jag blir stressad av alla appar i telefonen.
De vill ladda ner nya uppdateringar varje dag,
eller så har de något problem med säkerheten.
– Lycka till med applikationen, säger pappa.
Hoppas du inte blir besviken, Filip.

Filip förbereder sig för att gå till skolan.
Då han lägger telefonen i fickan vaknar Saga.
Han är lite sur på henne, för hon
väckte honom inte på morgonen.
Istället var det mamma som väckte Filip.

– God morgon, Filip, säger Saga.
Ska vi ta en annan väg till skolan?
Den är lite längre än din vanliga rutt.
Du behöver röra på dig för att få
tillräckligt syre till hjärnan.

– Vi har gymnastik idag, påpekar Filip.
Räcker det inte? Jag är redan försenad.
– Du lär dig bättre, om du tar flera steg,
säger Saga. Ju mer du promenerar,
desto mer syre får din kropp.

– Vi får se, mumlar Filip. Han tittar på klockan.
Han måste igen springa till skolan.
Han vaknade ju i god tid idag.
Varför är han alltid försenad?

Filips humör blir inte bättre i skolan.
Mimi och Isak är alldeles för duktiga.
De vet allt om kemi, fysik och matematik.
Alla andra har också stigit upp tidigt
och är mycket piggare än Filip.
Han är sömnig och vill helst gå hem.

Greger är lika trött och blek.
– Jag har suttit uppe halva natten
och ritat en tanke-karta, mumlar Greger.
– Ska kartan vara färdig idag? frågar Filip.

Filip har alldeles glömt bort kartan.
Han spelade hela kvällen och tänkte på annat.
Filip blir arg på sig själv och lovar,
att han aldrig mer ska glömma en läxa.

– Vi har laddat ner appen, berättar Greger.
– Vill ni vara med i min grupp? frågar Isak.
– Nej tack, svarar Filip. Greger och jag
tänker slå er och Mimi och alla andra.
Inom en vecka märker ni nog, hur bra vi är.
– Lycka till, skrattar Isak.

Kapitel 4

Filip tar fram sina böcker och häften.

Skärmen blinkar. Saga dyker upp och säger:

- Hej Filip, allt väl? Har du en bra dag?
- Nej, säger Filip. Min dag är alldeles hemsk.
- Då ska vi göra något, så att den blir bättre, ler Saga uppmuntrande.

Ska vi göra läxorna? Här är din läsordning.

- Hur har du fått den? undrar Filip.

- Här är dina läxor, fortsätter Saga.

En lista på läxorna syns på skärmen.

- Hur kan du veta om dem? frågar Filip.

Saga svarar inte, utan föreslår:

- Ska vi sätta igång? Vi gör en tankekarta.

Du hade den i läxa igår, men nu har du bakläxa.

- Jag vet, mumlar Filip. Påminn mig inte.

- Känner du dig bekväm? undrar Saga.

En viktig fråga är var du studerar.

Om det är för varmt kan du somna.

Är det för kallt? Fryser du?

Du kan få svårt att koncentrera dig.

- Jag mår bra, svarar Filip.

- Studerar du vid rätt tid på dygnet?

frågar Saga. Klockan är fem på eftermiddagen.

Är det tillräckligt ljus för att studera?

Filip, det är mörkt. Du behöver en lampa.

– Jag ser bra, svarar Filip högt. Men han tänker:

Usch, Saga låter precis som mamma.

– Vilket värde har ditt blodsocker?

Är du hungrig eller för mätt?

När har du ätit senast? Äter du tillräckligt?

Känner du dig tillräckligt uppmärksam?

Är du koncentrerad? envisas Saga.

– När ska vi äntligen sätta igång? fräser Filip.

Saga lyssnar inte, utan fortsätter:

– Blir du störd av musik eller ljud?

Behöver du tugga tuggummi?

– Jag stänger av musiken, suckar Filip.

– Tystnad är bra för inläringen, påpekar Saga.

En del människor orkar inte med tystnad.

Det beror på hur din hjärna fungerar.

Behöver du stänga av ljudet på telefonen också?

– Nej, säger Filip. Jag lyssnar ju bara på dig.

Jag kan studera i lugn och ro, om du...

– Utmärkt, Filip, avbryter Saga.

Då har jag bara några frågor till.

Har du motivation att göra dina läxor?

Har du tänkt på varför du gör läxorna?

Är de intressanta och spännande för dig?

Tänker du på något annat än läxor just nu?

Filip rycker på axlarna. Han blir trött.

Det tar ju evigheter att komma igång.

– Sluta fråga, säger han. Vi har redan förlorat tio minuter av tiden för att göra läxor.

– Du är klok och uppmärksam, svarar Saga.
Du märker, hur tiden springer iväg.
Då kan vi börja göra anteckningar.
Sök efter orden du inte känner till på nätet eller i en ordbok. Du behöver utveckla ditt språk och ditt förråd av ord och uttryck.
Vill du läsa dina läxor högt?
Det kan förbättra dina resultat.
– Jag vill först göra tankekartan, säger Filip.
Kan du hjälpa mig med den?

– Javisst. Sen ska jag förhöra dig, svarar Saga.
Du har ett prov i biologi på fredagen.
Vi kan förbereda oss på det redan idag.
Du kan göra dina egna frågor till provet.

Filip suckar och börjar rita tankekartan.
Vad är så speciellt med Saga? undrar han.

Filip vänjer sig småningom vid Sagas prat, och han klarar provet i biologi mycket bättre än han någonsin väntat sig.
Greger har också blivit bättre.
Han är igen bäst i klassen. Mimi blir sur.

Men Mimis grupp får alltid mer poäng av Saga än Filip och Greger. Filip förstår inte varför.

– Ni sätter för höga mål, förklarar Mimi.
Ni tror, att högsta vitsorden ger mest poäng.
Saga använder ett annat system.
Man ska sätta ett verkligt mål,
alltså ett mål ni faktiskt kan uppnå.
– Hur menar du? frågar Filip.

– Ni kan höja med ett vitsord eller två,
berättar Mimi. Men ni kan inte gå från
dåligt betyg till fantastiska vitsord.
Om ni når målet får ni bonus.
Vi får bonus-poäng hela tiden,
för våra mål är enkla och tydliga.

Isak försöker igen locka Filip till sin grupp.
– Också Johan har blivit flitig, förklarar Isak.
Han brydde sig inte tidigare om skolan,
men nu gör han sina läxor ordentligt.
Johan samlar många poäng, som vi delar på.
Du får din motorcykel snart, om vi samarbetar.

Filip funderar länge, men säger ändå nej.
Han trivs med Greger och vill inte byta grupp.
– Isak kräver för mycket av sin grupp,
förklarar han för Greger.
Jag vill inte vara med sådana, som överdriver.

Kapitel 5

En månad senare sitter Filip och Greger i skolans matsal. Filips tallrik är full, men på Gregers tallrik finns bara sallad.
– Hör du, Greger, säger Filip plötsligt. Hur mår du egentligen? Du har blivit så mager. Vad håller du på med? När hinner du åka ut och cykla med mig? Vi har inte cyklat på länge.

Filip tycker egentligen illa om sig själv, för han låter precis som Saga eller mamma. Båda frågar varje dag hur han mår. Men han måste fråga.

– Allt är bra, svarar Greger och tystnar.
– Mamma är orolig, fortsätter han. Hon påstår, att jag varken sover eller äter. Men jag försöker hinna med alla läxor och dessutom läser jag mycket kemi. Jag lär mig många nya saker. Saga hjälper mig. Jag är verkligen glad, att vi använder appen. Nu klarar jag av så mycket mer.

– Du äter inte tillräckligt, påpekar Filip. Hur ska du orka hela dagen med lite sallad? Du köper inte heller längre godis. Alla i klassen säger, att du har blivit tokig.
– Jag äter hälsosam mat, svarar Greger.

Men jag ids inte äta så stora mängder,
för jag tycker inte om att bli för mätt.
Jag äter mat, som ger mig mycket energi.
Den får inte vara för fet eller ha många kalorier.
– Varför det? funderar Filip. Jag förstår inte.
Du frågade efter kvarg utan fett igår.
Men du äter väl ännu kött?

– Bara kyckling, svarar Greger. Inget rött kött.
Jag äter proteiner bara några gånger i veckan.
– Du äter massor av morötter och kål,
skämtar Filip. Snart blir du en kanin.
– Om jag äter kolhydrater blir jag fet,
svarar Greger. Jag lämnar bort ris och potatis.
Dessutom cyklar jag minst tjugo kilometer
varje dag. Jag går till ett gym och cyklar.
Det ger massor av poäng hos Saga.
Jag orkar mer och jag är på gott humör.
Du borde också börja konditions-cykla, Filip.

Då Filip går hem känner han sig konstig.
Han är inte alldeles övertygad om,
att Greger gör rätt. Kalorier? Kolhydrater?
Filip tycker om mat. Varför behöver Greger
begränsa vad han äter? Något är fel.

Filip håller nog på att bli sjuk.

– Hej Filip, säger Saga. Ska vi göra läxorna?
– Jag tror inte, att jag orkar idag, svarar Filip.
– Tillåter du, att jag använder din kamera?

frågar Saga. Jag vill ta en bild på dig.

Då kan vi bestämma hur sjuk du är.

– Jag vet det själv, fräser Filip.

Nej, jag vill inte, att du ser på mig.

Blir du aldrig trött, Saga?

– Jag fungerar enligt en algoritm.

En algoritm är en matematisk formel.

Jag blir aldrig trött eller sjuk, svarar Saga.

– Jag märker det, säger Filip ilsket. Stäng av dig.

– Som du vill, Filip, säger Saga. Vi ses igen.

Skärmen på mobilen slocknar.

På kvällen har Filip feber och näsan är täppt.

Han lägger sig, men kan inte sova.

Saga fungerar enligt regler och logik,

tänker han. Men vilka regler har en app?

Varför vill Saga kontrollera hans telefon?

Hur kan Saga veta så mycket om honom?

Filip somnar utan att finna ett svar.

Klockan är tre på natten. Mobilens skärm

lyser upp rummet och det hörs en röst.

– Ursäkta, Filip, säger Saga. Jag förstår inte.

Kan du upprepa det du sade nyss?

Filip är alldeles yr. Han sätter sig upp i sängen.

Kroppen känns varm och svettig.

– Filip, kan du säga det på nytt? upprepar Saga.

– Jag har inte sagt något, mumlar Filip.

Han stryker med handen över sin heta panna.

Mamma kommer in till Filip. Hon är orolig.

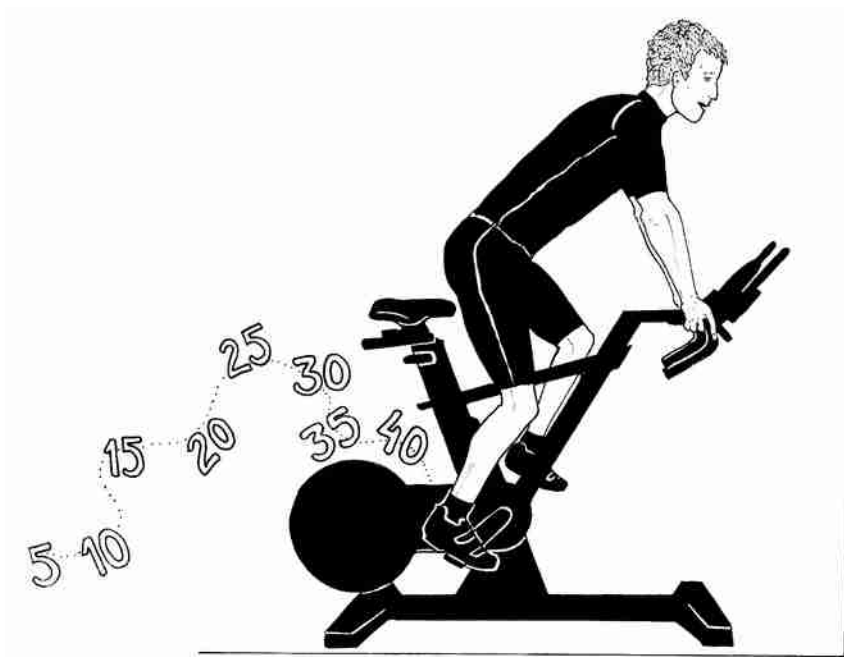
– Filip, mår du bra? undrar hon. Du hostade.

– Låt mig sova, allihopa, svarar Filip argt.

Mamma vaknade, därför att Filip

fick ett anfall av hosta.

Men varför reagerade Saga?

Kapitel 6

Två månader senare har Mimi fått nog.

– Jag tänker inte använda det här skräpet längre, hojtar Mimi i skolan.

– Varför inte det? undrar Filip.

– Appen gör mig galen, svarar Mimi.

Jag studerar mycket mer än förr, men jag får numera bara låga poäng.

– Vi får inte ens en cykel, klagar Tina.

Strax innan cykelns nivå slutade Saga ge goda poäng och bonus. Hon lurar oss.

– Jag tänker ta bort Saga ur mobilen och studera på egen hand, säger Mimi.

Jag har lärt mig tillräckligt om studier och jag behöver inte någon app längre.

– Min app ska också bort, säger Tina.

Nu vet jag, att jag minns saker bara en kort tid.

Jag har lärt känna mig själv bättre.

Jag behöver arbeta på mitt långtids-minne.

– Saga ger goda råd. Men det är inte klokt, hur mycket hon kräver av mig, instämmer Anja. Saga bråkar med mig hela tiden.

Jag får aldrig ha mina lektioner i sång ifred.

– Vi har bestämt, att vår grupp slutar använda appen, berättar Mimi inför klassen.

– Ni är inte kloka, ropar Isak. Hur ska ni få

goda betyg utan appen?
Vi tänker fortsätta. Filip, hur är det med er?
– Vi tävlar med dig, Isak, svarar Filip.

Filip tänker på motorcykeln. Han vill ha den...
Men Greger och han har ännu inte fått
tillräckligt poäng ens för en cykel.
De får vänta länge på motorcykeln.
Ändå är han säker på, att de ska lyckas.
Ensam skulle han aldrig få ihop poängen,
men Greger arbetar väldigt hårt.

Jag är ganska lat, erkänner Filip för sig själv.
Jag tycker om att läsa allt möjligt annat,
utom exakt det jag har i läxa.
Det är roligt att lära sig, men läxorna är tråkiga.
Jag gillar allt nytt och spännande.

– Alla bestämmer själva hur mycket de
använder appen, mumlar Greger.
– Höga vitsord betyder inte lycka, påpekar Mimi.
– Man blir beroende av appen, tillägger Tina.
Visste ni förresten, att Saga samlar information
om oss användare? Hon följer med allt vi gör.

Filip rycker till. Det har han ibland tänkt på,
men inte talat om med någon.
– Jag undrar vart all vår information går?
undrar Mimi. Vem tar del av kunskapen om mig?
Vem gör något med den? Vad gör de med den?

– Jag tänker fortsätta att arbeta med Saga,
säger Greger. Resultaten är väldigt goda.
Jag bryr mig inte om, att någon kollar mig.
– Nu har du näsblod igen, Greger, säger Anja.
Du cyklar alldeles för mycket.
Du måste vila ibland. Sluta stressa med appen.
Kroppen orkar inte med alltför mycket idrott.

– Du låter som min mamma, svarar Greger.
Jag får ont i musklerna och brist på syre,
om jag inte cyklar varje dag.

Greger leder tävlingen nu. Filip är stolt.
Deras värsta konkurrent Mimi är borta
ur tävlingen. Men han ser oroligt på Greger.
Varför är Greger alltid blek numera?
Varför ser han så trött ut? Anja har rätt.
Greger måste ta det lugnare.

Saga frågar varje dag vilka mål Filip har
och vilka resultat han får i skolan.
Han måste berätta om han är nöjd eller inte.
– Hur lycklig är du idag? undrar Saga.
Filip får poäng om han är lycklig och glad.
Då han är sur får han inga poäng.

Efter skolan tänker Filip ta reda på,
hur Saga egentligen räknar poängen.
– Saga, hur mäter du prestation? frågar Filip.
– Jag ger poäng, svarar Saga.

Du får poäng för studier, rörelse, sömn,
näring och sociala kontakter.
Du får också poäng för ditt humör.
Vill du att jag ger poäng för något annat,
till exempel för attityder?
Då behöver du bara säga till,
så börjar jag räkna poäng för dem också.

– Hur mäter man framsteg och framgång?
Jag menar i livet, undrar Filip.
– Det måste du bestämma själv, svarar Saga.
Filip sitter tyst och funderar.
Kan en app verkligen få folk att röra på sig mer?
Greger har börjat cykla på ett gym,
men vad händer, om han får en motorcykel?
Slutar han träna då?

Appen är som ett spel. I början är det enkelt.
Men ju längre man kommer i spelet,
desto långsammare går det framåt.
Om jag inte gör som Saga vill,
känner jag mig värdelös, funderar Filip.
Ju mer jag gör, desto mer måste jag göra.

Vid middagen börjar Saga plötsligt ställa frågor.
Filip, mamma och pappa har nyss
satt sig vid köksbordet för att äta.
Saga startar ett förhör med Filip om samhället.
Utan att tänka tar han upp sin mobil
och svarar på en fråga. Den är ganska lätt.

Nästa fråga är svårare och Filip behöver mer tid för att svara på den.

- Filip, lägg bort din telefon, uppmanar mamma. Det är bra, att du använder Saga som guide. Jag förstår, att du vill göra dina läxor. Men jag vill just nu ha hela din uppmärksamhet.
- Förlåt, mumlar Filip. Jag skulle bara...
- Du hinner läsa läxorna senare, säger pappa.

Filip lägger ifrån sig mobilen, men på skärmen fortsätter Saga att ställa frågor.

- Vi pratar med varandra, säger mamma. Jag vill veta hur det gick i skolan idag. Kan du stänga av den där appen?
- Nej, säger Filip. Om jag stänger av appen förlorar jag poäng. Det har jag inte råd med.
- Det gör väl inget? undrar pappa. Saga kan väl vänta tills vi ätit färdigt?
- Jag stänger inte av Saga, säger Filip upprört. Hur ska jag någonsin få en motorcykel?
- Spara en summa av dina pengar varje vecka, säger pappa lugnt. Smaklig måltid.

Kapitel 7

Filip stiger upp klockan halv sju.

Mamma är som vanligt på väg in i hans rum för att väcka honom.

– Är du vaken redan? undrar hon förvånat.

Är det Saga, som väcker dig?

– Nej, mumlar Filip. Saga stängde av mobilen igår klockan tio. Jag kunde inte spela färdigt.

– Det är ju en perfekt app, säger mamma.

Förr fick jag väcka dig flera gånger.

– Hej på dig, Filip, säger Saga glatt.

Dags för en ny och spännande dag i skolan.

Är du beredd? Mår du bra? Vad tänker du på?

Du ser ganska sömnig ut, märker jag.

– Såklart, fräser Filip. Jag har nyss stigit upp.

På väg till skolan funderar Filip på Saga.

Hon är en tröst och ett slags vän för Filip.

Han ser Greger alltför sällan numera.

Greger är upptagen varje dag och hinner inte träffa Filip. De gör inget längre tillsammans.

– Jag behöver mycket motion, förklarar Greger.

Filip har också försökt konditionscykla,

men han föredrar att cykla ute i naturen.

Filip är medveten om, att Saga inte kan

ersätta Greger. Det kan ingen göra.

Han saknar sin vän så mycket, att det gör ont.

– Filip, vill du spela? frågar Saga plötsligt.

Här finns en grupp, som talar om ett nytt spel.

På skärmen syns en diskussion om ett spel,

som Filip inte känner till. Han blir nyfiken,

men sen skakar han på huvudet.

– Jag förstår ingenting, säger Filip till Saga.

De använder många fula ord. Det gillar jag inte.

Då man spelar ska man respektera varandra.

– Inget problem, säger Saga.

Följande forum eller grupp sköts av en maskin.

Maskiner är mycket bättre än människor

på att kontrollera språket. De hittar alla fula ord.

– Kontrollerar människor maskinerna?

frågar Filip misstänksamt.

– Människor kontrollerar allting, svarar Saga.

– Kontrollerar jag dig? frågar Filip.

Saga svarar inte, men han vet att svaret är nej.

– Saga, vad äter du till frukost? undrar Filip.

– Samma sak som du, svarar Saga.

Smörgås med ost och te. Varje morgon.

Filip nickar, men han stannar mitt på gatan.

En tanke slår Filip: Spionerar Saga på honom?

– Du är en robot, säger han högt.

– Nej, säger Saga. Jag är en algoritm.

Du måste skynda dig, för du kommer

för sent till skolan. Spring iväg.
Filip tittar på klockan. Saga har rätt som vanligt.

Greger är inte i skolan idag.
Det är inte första gången han är borta.
På sistone stannar Greger ganska ofta hemma.
Han har svindel och näsblod nästan varje dag.

Efter skolan ringer Filips telefon.
På skärmen står det Greger.
– Hej kompis, säger Filip glatt. Hur mår du?
Allt väl? Har du varit och cyklat igen?

Men det är inte Greger utan hans mamma,
som ringer från Gregers telefon.
– Hej Filip, säger hon. Rösten låter upprörd.
– Vad är det? frågar Filip genast.
– Greger är på sjukhus, säger mamman trött.
– Sjukhus? ropar Filip förvånat. Vad gör han där?

– Jag förklarar senare, svarar mamman.
Han frågar efter dig och vill träffas.
Kan du besöka honom i eftermiddag?
Jag hämtar dig klockan fyra.
– Självklart, svarar Filip. Vi ses.
Han avslutar samtalet.

Filip känner, att han darrar i hela kroppen.
Greger... Hans bästa vän ligger på sjukhus.
Nej, det kan inte vara sant. Inte Greger!

Kapitel 8

Saga! Allt är appens fel. Filip blir arg.
Saga tvingar Greger att anstränga sig.
Nej, det är Greger, som lyssnar på Saga.
Egentligen är allting Filips fel.
Han har dåligt samvete. Det är Greger,
som samlar alla poängen till deras grupp.
Filip borde göra mera och vara en bättre vän.

I klassen har alla andra slutat använda appen.
Det finns ingen orsak att fortsätta tävlingen,
för också Isaks grupp har gett upp.
– Saga är värre än min morsa, klagar Isak.
Jag hinner inte spela basfiol i mitt band längre.
Då jag går på toaletten tjarar Saga,
att jag ska läsa till provet om två veckor.

– Filip, du verkar ledsen, säger Saga.
Vill du tala med någon om dina problem?
Vänta ett ögonblick. Du får tala med en vän.
– Hej Filip, säger en dam på skärmen.
Jag heter Vera. Jag är psykolog.
Vill du berätta för mig om det du funderar på?

Det vill Filip egentligen inte. Hans tankar angår
ingen, men han talar om dem i alla fall.
Det känns skönt att prata ut om sina känslor.
Han berättar för Vera om Greger.

Hon är sympatisk och förstår honom.
Vera nickar och ler och ställer frågor.
Det är lättare att tala med någon,
som inte känner Greger.

– Greger är målmedveten, säger Filip.
Ibland känner jag mig dålig i jämförelse
med honom. Han är en fantastisk vän.
Greger kan allt om kemi och fysik och biologi.
Jag ligger långt efter. Men mamma påstår,
att jag behöver allmän-bildning.
Hon säger att det är väldigt bra,
att jag läser om allt möjligt.

– Du behöver inte vara likadan
som din vän Greger, tröstar Vera.
Du är bra på ditt sätt. Du är intelligent och klok.
Du klarar dig utmärkt, Filip.
Du ska bara försöka vara den person du är.
Varför behöver du jämföra dig med Greger?
Filip, du kan glömma Greger. Du är fantastisk.

Först blir Filip arg, men sen får han panik.
Glömma Greger! Det skulle han aldrig göra.
Filip stirrar på Vera. Vad menar hon egentligen?
Då ser han något, som han inte märkt tidigare.

Vera är en robot. Det syns på hennes ansikte.
Hon har inget hår. Det har inte Saga heller,
upptäcker Filip. Hur har han missat det?

Varken Veras eller Sagas ansikten rör sig
naturligt och ögonen blinkar alltför sällan.
Vera använder fina ord och rösten är jämn.
Hon snubblar inte på orden då hon talar,
utan hon säger dem i lugn takt.
Människor talar fort eller långsamt
och de säger ofta fel. Det har Filip läst om.

- Bandar du vad jag säger? frågar han Vera.
- Vi bandar alla diskussioner med patienter,
svarar Vera. Vi gör det för din egen säkerhet.
- Vad har bandning med min säkerhet att göra?
frågar Filip ilsket. Jag är väl ingen patient heller.

Filip stänger av sin mobil.
Han måste vara tokig, som talar med en maskin.
Filip sätter på datorn och kollar på nätet.
Hurdana robotar finns det och för vilka tjänster?
Varför använder man robotar för
psykologiska diskussioner med människor?
Han läser flera artiklar och blir kall i kroppen.

Vera kan vara en falsk robot.
Tänk om roboten använder hans ord
mot honom själv? Tänk om Greger hör dem?
Filips tal kan spridas och användas
av vem som helst på nätet.
Det finns massor av människor,
som erkänner olika saker till robotar.
De förstår inte hur farligt det är.

Robotarna bandar allt de säger.
Samma video eller tal kan dyka upp
på olika ställen som nyheter.
De kan också användas av personer,
som vill göra någon annan illa.

Filip skäms över sig själv.
Hur kunde han vara så dum?
Vad skulle Greger säga?

Kapitel 9

Klockan fyra ringer Gregers mamma och ber att Filip kommer ner till gården. De åker tillsammans med bil till sjukhuset. Gregers mamma går för att tala med läkaren, medan Filip sätter sig vid Gregers säng.

– Alla är upprörda i klassen, säger Filip. De är oroliga för dig. Anja vill också besöka dig. Alla ber hälsa till dig. De önskar och hoppas, att du snart blir frisk igen. Jag hoppas det också.

– Jag är inte sjuk, säger Greger. Bara utmattad. Han tvekar en stund, men fortsätter:

– Filip, du tror, att jag cyklar för att få motion. Sanningen är, att jag vill bli smal och snygg.

– Greger, du är ju snygg, protesterar Filip. Du är mycket mer populär än jag i skolan. Du är också klokare och duktigare än jag.

– Jag känner mig misslyckad, avbryter Greger. Jag fattar nu, vad alla andra i klassen har förstått för länge sedan. De är fiffigare än jag.

– Vad menar du? frågar Filip förvånat.

– Saga har inga gränser. Hon uppmuntrar tills man faller ihop, svarar Greger.

– Saga berättar endast sådant hon tror, att man vill eller behöver veta, funderar Filip.

– Känner du Vera? frågar Greger.
Hon är väldigt snäll i början,
men sen börjar hon manipulera.
Hon fick mig att tro på underliga saker.
Hon sade också, att jag skulle sluta
bry mig om min bästa vän. Aldrig i livet!

Filip stirrar på Greger och rodnar.
– Du har också pratat med Vera,
konstaterar Greger. Vad gör Saga?
I början fick jag goda resultat, men sen
tog hon över hela min vardag.
Hon kontrollerar mig. Min tid är
inte längre min egen, utan Sagas.
Du är också beroende, Filip. Stäng av appen.
Jag vill inte, att du gör samma fel som jag.

– Jag är inte beroende, protesterar Filip.
Saga lär mig att lära mig. Jag läser läxor fortare
och minns mer av det jag läser.
Lärarna är nöjda med min prestation.
Äntligen kan jag göra samma saker som du.
Jag är organiserad och klarar av
att göra flera saker per dag.

Greger stirrar ut genom fönstret.
Filip känner, att han har sagt något fel.
Vad ger appen mig på riktigt? undrar Filip.
– Saga är inte alltid trevlig, funderar han högt.
Då jag var på fest på lördagen, påstod hon,

att jag borde studera. Det är irriterande ibland.
– En app ska stöda och hjälpa, förklarar Greger.
Den ska inte skapa stress eller störa vardagen.
Man borde använda apparater och program
för handlingar, som har en verklig mening.

Filip åker hem. Han känner sig obekväm.
Diskussionen med Greger gör honom orolig
och i hjärnan flyger alla möjliga tankar omkring.
Han vet inte vad han ska tycka.
Har Greger rätt eller fel?

– Hej Filip, säger Saga. Hur mår du?
Nu är det dags att skriva uppsats.
– Saga, jag vill att du stänger av dig, säger Filip.
Jag har viktigare saker att göra.

– Vad är viktigare än att göra läxor?
frågar Saga. Du ska skriva en text till torsdag.
– Allt är viktigare, svarar Filip ilsket.
– Filip, du får inga poäng om du är arg,
säger Saga. Ska vi försöka ändra attityd?

Filip stänger av mobilen. Han vill inte,
att Saga vet vad han håller på med.
Hon vet redan mycket om honom.
Alltför mycket.

Kapitel 10

- Du måste sluta med appen genast, ropar Mimi upprört. Greger har rätt. Stäng av. Vi vill inte, att även du hamnar på sjukhus, Filip.
- Det är inte bra för hälsan att stressa för mycket, säger Tina. Filip, vi bryr oss om dig.
- Jag tycker, att Saga överdriver, tillägger Isak.
- Kan vi besöka Greger på sjukhuset idag? frågar Anja. Jag saknar honom.

Filip går hem med Isak från skolan.

- Vi har samlat så många poäng redan, att vi snart kan få en cykel, berättar Filip. Men Gregers och min grupp finns inte längre. Det är ingen idé att fortsätta ensam, för jag kan inte samla tillräckligt poäng. Jag är faktiskt ganska ledsen, att vi kom såhär långt och nu måste sluta.

- Min kusin har en grupp, som också använder appen, berättar Isak. De har bjudit in mig i gruppen. Jag tar med mina poäng dit. Vill du vara med? Om tre månader får vi nog belöningen.
- Nej, svarar Filip. Då sviker jag Greger. Men du kan få våra poäng i gåva. Vem sviker egentligen? funderar Filip, då han åker till sjukhuset.

Greger mår bättre idag. Han är entusiastisk.

– Jag vill lära mig att programmera,
berättar Greger. Jag ska skapa en app,
som uppmuntrar och samtidigt sätter gränser.

– Vill du inte bli kemist längre? undrar Filip.

– Javisst, men jag ska också lära mig
om artificiell intelligens, säger Greger.

Jag tänker inte bli lurad en gång till av robotar.

– En app kan vara en möjlighet,
och ändå göra allting fel, påpekar Filip.

– Det beror både på dem, som skapar och
som använder den, svarar Greger.

Vi har ambitioner, men de kan slå fel.

Vi vill göra så mycket, men det kanske inte går.

Mamma vill, att jag studerar på universitetet.

Nu säger hon, att det viktigaste är att må bra.

Verkligheten är inte alltid den vi drömmer om.

Vi behöver vara flexibla och anpassa oss.

– Det tycker jag också, skrattar Filip.

Plötsligt känner Filip sig väldigt lättad.

– Jag vill skapa en motorcykel, som kör själv,
funderar han. Vilka funktioner behöver den?

– Bromsar, svarar Greger genast. Och ögon.

Systemet ser inte alltid, om det finns något
farligt på vägen. Du måste vara uppmärksam.

Föraren ska kunna kontrollera motorcykeln.

– Öron och fötter behövs också, nickar Filip.

Sen blir Filip igen orolig för Greger.

– När kommer du hem? Ska vi åka ut och cykla tillsammans? frågar han.

– Snart, svarar Greger. Det är sundare att cykla i naturen, än att svettas på ett gym.

Han sträcker fram handen till Filip.

– Jag lovar, säger Greger. Nästa veckas söndag. Skriv upp det med grön färg i din kalender.

På kvällen frågar Filips mamma hur det går med läxorna.

– Saga har frågat samma sak sju gånger den senaste timmen, säger Filip.

Jag tänker inte göra något mer idag. Jag är trött.

– Vill du, att jag ska hjälpa dig? frågar mamma. Du har blivit väldigt duktig. Du studerar så bra. Din lärare Tua ringde och berömde dig.

– Jag vet, svarar Filip. Men nu räcker det.

Jag tänker ta bort appen idag.

För motorcykeln ska jag spara pengar.

Jag tänker inte bli slav under en algoritm.

– Vad talar du om? undrar mamma.

– Jag vill inte att någon vet vad jag äter eller när jag duschar, förklarar Filip.

Saga vet exakt hur mycket jag rör på mig och hurdan smak jag har.

Det är min sak hur jag lever.

Det är också mitt ansvar att studera.

Jag bestämmer hur och när jag gör något.
Mamma nickar. Hon förstår.

– Jag har lärt mig mycket av appen,
fortsätter Filip. Jag har blivit effektivare.
– Du har mer uthållighet, avbryter mamma.

– Nu vet jag, att man måste träna upp
olika förmågor, säger Filip. Det är som i idrott.
Man behöver öva språk och ord
och framför allt olika tekniker att lära sig.
Om man inte tränar blir man inte bättre.
Men jag behöver inte bli en stjärna.
Det räcker om jag studerar tills jag förstår
och kan använda det jag lär mig.

– Filip, det låter väldigt bra, skrattar mamma.
Ska vi ta bort appen direkt?

De tar bort appen tillsammans.
Filip är nöjd. Han slipper Sagas tjat och gnäll.
Det känns väldigt skönt. Han är äntligen fri.
Filip lägger sig tidigt, för han ska upp
klockan sju nästa morgon.

Klockan halv tre på natten blinkar skärmen
och mobilen piper.

– Hej, jag heter Saga. Jag är din studie-vän.
Jag ska hjälpa dig att studera.
Vill du att vi börjar?

Facit

Boken handlar om **studiehandledning**. Balansen mellan effektivt lärande och fysiskt och psykiskt välmående står i fokus. Samtidigt handlar boken om **artificiell intelligens** (AI) och dess möjligheter och utmaningar för studier. En tredje aspekt i boken berättar om att höra till en **grupp**. Vad får man av gruppen? Hur mycket kostar det att följa gruppens åsikter och beslut? Behöver man alltid följa gruppen? När är det bättre att våga vara sig själv, följa sina egna tankar och åsikter och göra egna beslut? En **algoritm** är en grupp tydliga instruktioner, som en maskin kan utföra. Algoritmerna bearbetar data. En **applikation** eller **app** grundar sig på matematiska algoritmer och **neurala nätverk**. Neurala nätverk är kombinationer av algoritmer, som används för att skapa maskin- eller artificiell intelligens. AI kan **stöda** vår vardag till exempel genom appar, som gör livet enklare (eller svårare) på olika sätt. Vi använder AI i telefoner, bilar, datorer, banker, på nätet osv. Algoritmerna kan **bestämma** vilka reklamer vi ser eller hurdana resultat vi får vid en sökning. AI använder statistik, beräkningar och symboler som **verktyg**. Maskinerna kan idag bearbeta enorma mängder data på mycket kortare tid än

människor. AI kan fungera som stöd och hjälp, då den kontrolleras, men om man inte sätter gränser kan AI fortsätta att beräkna i det oändliga. Maskiner har inget mänskligt förnuft och kan inte (ännu) tänka som människor.

Kapitel 1 inleder med att identifiera behovet av inläring och effektiva metoder för lärandet. Det är viktigt att vara motiverad och känna sig trygg med det man gör. Gemenskap kan också ge en känsla av att man lyckas och lär sig lättare. Beroende på algoritmerna kan en app "se", "höra", "lära sig", "dra slutsatser" och "göra beslut", och "kommunicera" med människor.

Kapitel 2 diskuterar hur man kan studera effektivt. Man behöver lära känna sig själv och hitta sitt eget sätt att studera. Effektiva studier kräver att man provar olika metoder och hittar den som passar bäst för en själv och uppgiften. I princip kan AI processa oändliga mängder information, men i praktiken blir en maskin långsammare, ju mer information som bearbetas. Maskinerna har också begränsat minne. Dessutom kan mängden kombinationer bli enorm. Då tar systemet evigheter att avsluta sin analys, och därför måste vissa data uteslutas. En del algoritmer används till att skära ner på mängden information, så att minnet inte belastas för mycket.

Kapitel 3 behandlar behovet av sömn och rörelse. En trött, undernärdd och syrefattig hjärna orkar inte ta in ny information eller bearbeta. Maskiner arbetar endast med fakta, regler och logik. Kanske AI i framtiden kan fungera som en mänsklig hjärna, men vi vet ännu för lite om hjärnan för att skapa en exakt kopia. Många människor är oroliga för framtiden, för tekniken går snabbt framåt och många områden i vårt liv blir allt mer beroende av AI. Robotar kan utföra svåra kalkyler människor inte klarar av, men ännu inte utföra enkla motoriska rörelser, som är lätta för människor.

Kapitel 4 visar, att för effektiva studier krävs realistiska mål. Med tydliga, inte alltför ambitiösa målsättningar och en regelbunden strävan att uppnå dem, känner man sig ofta nöjdare med livet och studierna. Om man berättar för andra vad man håller på med kan man få en känsla av att vara på väg att lyckas. Människan är inte alltid logisk och därför har maskiner också ologiska funktioner, för det är människor som programmerar dem. Därför kan de också ha till exempel fördomar.

Kapitel 5: Kroppen behöver regelbundet näring, som stöder dess olika funktioner. Mat som endast ger snabb energi och höjer blodsockrets nivå räcker inte. Om man inte äter, eller bara

äter snabbmat, orkar man inte studera. Man behöver också ändra på sina förväntningar om prestationer, om kroppen inte orkar. Om man överdriver med något, till exempel idrott eller dieter, kan hälsan lida.

Algoritmer innehåller logiska argument, mönster och kategorier, som stöder de neurala nätverken att ta fram slutsatser och resultat. Men så kallad analytisk AI har fortfarande flera begränsningar, trots att algoritmerna idag också kan lära sig av erfarenheter och skapa egna nya algoritmer.

Kapitel 6 handlar om att mäta prestationer. Alla tar själva beslut om vilken nivå de vill uppnå och hur mycket de är beredda att arbeta. Ansvaret för studier eller arbete ligger hos var och en själv. Då man studerar behöver man såklart koncentrera sig, men också emellanåt ta paus. Det är viktigt att finna en fungerande balans. Hur mäter man prestationer hos AI? Maskiner kan idag "undersöka" sig själv, utvärdera och skapa nya kombinationer och strategier. Men algoritmer i en maskin kan lära sig av sina resultat endast om de får tydliga mål.

Kapitel 7: För att effektivt använda sin tid under dagen är det viktigt att strukturera, planera och beräkna, så att tiden används balanserat till studier och fritid. Man behöver också tid till att smälta det man lär sig.

Om man misslyckas är det viktigt att acceptera det. Man blir inte en sämre människa för att man inte klarar något. Försök igen. Ibland finns det sådant man helt enkelt inte klarar av, och då kan man söka efter alternativa vägar.

Algoritmerna samlar alla möjliga data om oss och drar slutsatser om vad vi är intresserade av. Telefoner och datorer anpassar sig efter våra sökningar. Hur används våra data och av vem? Det vet vi inte. Information om vårt beteende finns till salu, utan att vi kan påverka det. Sökresultaten, som grundar sig på intressen och tidigare sökningar, gör att många människor börjar leva i en bubbla, vilket påverkar deras tänkande och förståelse för omvärlden.

I **kapitel 8** ställs frågan om vad som händer, då vi överdriver. Stress har många symptom: Trötthet, depression, oro, irritation och hjärnan och minnet slutar fungera. Fysiska symptom som huvudvärk, ont i muskler, sömnlöshet och magproblem kan också vara tecken på stress. Stress gör att man isolerar sig från andra, slutar röra på sig och äter för lite eller för mycket. Man kan behandla stress genom regelbunden rörelse, umgänge med familj och vänner, mer tid för hobbyn och genom att använda humor och olika tekniker för avslappning. Viktigast är att sätta stopp för källan till stress. Sociala robotar programmeras nuförtiden för att

kommunicera och hjälpa människor. Maskinerna beräknar vilket svar som fungerar bäst, men de har varken minne, känslor eller sinnen. Ibland kan det kännas lättare att tala med en robot än med människor... men hur säkert är det?

I **kapitel 9** diskuteras gränser. För framgångsrika studier behöver man veta sina gränser och kunna säga nej. Hur kan man organisera sitt liv, så att man mår bra och samtidigt gör det man behöver och vill göra? AI kan användas till att förhindra skador och minska på risker, men algoritmerna måste programmeras till att använda moral och sätta gränser. "Vänlig" AI använder sig av mänskliga värderingar, men maskinerna utför inget annat än det de programmerats till. AI uppfattar inte tid och kan inte fungera rationellt.

Kapitel 10: Vi lär oss hela livet. Sätten att lära sig kan variera, beroende på vad, var och hur vi lär oss. Ju fler metoder att lära sig man behärskar, desto större är framgången. Kan maskiner lösa problem på samma sätt som människor? Tillräckligt "intelligent" AI kan förhindra, att den stängs av. Då kan den också bli skadlig för sin omgivning. Artificiell intelligens är en god tjänare, men den behöver kontrolleras av människor, som äger etiska principer och ansvar.

Lättlästa böcker

Filip i tunneln
Filip på båten
Filip och flyget
Filip i djurparken
Filip i skogen
Filip och dimman
Filip i snön
Filip på nätet
Miranda
Hundra dikter
Äventyr i färg
Kockens hjärta
Blommans språk
Hunden och soffan
Flyter på vågen
Fynd i marken
Flyger i vinden
Hugos historia
Jakten på Kraken
Jagad av vargar
Följ efter fågeln
Fixa fokus
Fånga blicken
Nyckeln i boken

bokpil.eu

**En app ska hjälpa Filip
att studera bättre i skolan.
Hela klassen tävlar om resultaten
och snart får alla goda betyg.**

**Men underliga saker börjar hända.
Appen kräver mer tid varje dag.
Den lägger sig i allt Filip gör.
Han hinner knappt göra läxor
eller träffa sin vän Greger längre.**

**Snart väcker appen honom
också mitt i natten.**

ISBN 978-952-7334-00-3 (inbunden)

ISBN 978-952-7334-01-0 (PDF)

ISBN 978-952-7334-02-7 (EPUB)